

FREDS

Kristna Fredsrelsens
tidning # 1 ● 2021

NYTT

Ewert Bengtsson, professor emeritus i datoriserad bildanalys och pionjär inom Peacetechn. Läs hans och tre andra medlemmars tankar om framtiden.

/7

Tema FRED & FRAMTID PÅ JORDEN MED JORDEN

Klimatfrågan hör ihop med fred och rättvisa

Aktuellt:

Unga i Colombia protesterar på gatorna

/4

Aktuellt:

En ny rörelse tar världen med storm

/5

Porträttet:

Fredrika Gårdfeldt om fredsarbetet

/11

FREDSNYTT

Fredsnytt är **Kristna Fredsrörelsens** medlemstidning. Den kommer ut 2 gånger om året med en upplaga om ca 1 000 ex. **Kristna Fredsrörelsen** arbetar för en värld utan våld, krig och förtryck. Det gör vi genom att:

- Ge kurser i ickevåld, civilkurage och konflikthantering.
- Stödja ickevåldsorganisationer i Sydsudan, Maghreb-regionen och Colombia.
- Ha fredsobservatörer i Colombia, Guatemala och Mexiko där de bidrar till skydd för försvarare av mänskliga rättigheter.
- Arbeta med information och opinionsbildning, till exempel mot Sveriges handel med vapen.
- Uppmana och stödja kyrkor och andra trossamfund att verka för fred och rättvisa och att ta avstånd från våld.

Grafisk form och layout

Ulrika L Forsberg

Redaktör

Nathaly Salas,
nathaly.salas@krf.se
Tfn: 0730-344822

Omslagsbild

Foto: Nadja Hallström

Tryck

Wikströms tryckeri AB, 2021

Kontaktuppgifter

Kristna Fredsrörelsen
Box 14038
167 14 Bromma
Telefon 08-453 68 40
info@krf.se
www.krf.se

Gåvor pg 90 00 31-6/bg 900-0316

Swish 123 900 0316

Den här tidningen har delvis finansierats med bidrag från Svenska missionsrådet och Folke Bernadotte Akademien. Finansierarna har ej medverkat vid utformningen och tar ej ställning till de synpunkter som framförs.

● ● ● FREDSKALENDERN

16–17 september

SIGTUNA / ONLINE

Väldsmotstånd och Fredslängtan. Ett dygn med Sigtunastiftelsen. Mer information om program och anmälningslänk meddelas senare.

21 september

INTERNATIONELLA FREDS DAGEN

25 september

GLOBAL DAY OF CLIMATE ACTION

2 oktober

INTERNATIONELLA ICKEVÅLSDAGEN

13 oktober

WEBINARIUM

Folkbildning för fred: Vad är ickevåld och hur kan vi använda det för att bekämpa orättvisor? Tid och anmälningslänk meddelas senare.

27 oktober

WEBINARIUM

Folkbildning för fred: Hur förändrar vi världen genom

praktiskt ickevåld? Tid och anmälningslänk meddelas senare.

10 november

WEBINARIUM

Folkbildning för fred: Hur ska vi orka förändra världen? – Hållbart engagemang
Tid och anmälningslänk meddelas senare.

24 november

WEBINARIUM

Folkbildning för fred: Hur lever vi som vi lär? – Icke våldskommunikation och dialog
Tid och anmälningslänk meddelas senare.

27–28 november

ICKEVÅLD 2021

Årligen återkommande mötesplats för aktivister, forskare och rörelser som inte nöjer sig med att stillasittande titta på utan väljer att stå upp, stå emot, ställa om.

6–7 december

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETS-DAGARNA I GÖTEBORG.

Kristna Fredsrörelsen deltar med seminarier på temat demokrati, ickevåld och rättigheter.

För mer information se krf.se/aktuellt

Icke våld 2021

● ● ● Förra året anordnade **Kristna Fredsrörelsen** för första gången ickevåldskonferensen Icke-våld2020, tillsammans med Another Development Foundation och Studieförbundet Bilda. Konferensen är en mötesplats och plattform där forskare, aktivister och engagerade personer möter varandra och förenar vetenskap och praktisk erfarenhet. I år heter konferensen Icke våld2021 och går av stapeln 27–28 november. Liksom förra året äger det rum såväl digitalt som på plats i Umeå. Flera civilsamhällsorganisationer med koppling till utveckling i Sápmi, Umeå kommun och Umeå universitet är delaktiga, liksom vår nya partnerorganisation IKFF.

Vill du vara en del av att genomföra detta evenemang? Vill du påverka innehållet och upplägget? Är du en fena på kommunikation eller på att leda en workshop inom ickevåld, civilkurage eller annat som har med ämnet att göra? Alla resurser är välkomna och det finns flera arbetsgrupper där vi behöver hjälp.

● Kontakt: sandra.eriksson@krf.se.

Källa: www.icanw.org

ICAN:s animerade kortfilm "If You Love This Planet"

Ett historiskt datum för kärnvapenförbud

● ● ● Den 22 januari kunde vi äntligen låta klockor ringa för en värld där kärnvapenförbudet trädde i kraft. Tillsammans med våra systerorganisationer i IFOR bjöd vi in alla med ett engagemang för rättvis fred att delta i ett globalt upprop.

Många hörsammade uppmaningen att ringa i klockor, så även Katarina kyrka i Stockholm. Också kollegorna i Mexiko sände en ljudande hälsning från San Cristóbal de las Casas i Chiapas.

Tillsammans med Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF, Svenska Läkare mot Kärnvapen, Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, Svenska FN-förbundet, Act Svenska Kyrkan och Greenpeace Sverige bjöd vi in till digitalt kalas med tal, hälsningar, återblickar och en skål. Vi såg också ICANs animerade kortfilm *If You Love This Planet*, som bygger på överlevaren Setsuko Thurlows uppmaning till handling på dagen då fördraget om förbudet mot kärnvapen som antogs av FN:s generalförsamling den 7 juli 2017.

889 personer var 2019 medlemmar i Kristna Fredsrörelsen. Tack till alla medlemmar för att ni stöder vårt viktiga arbete!

● ● ● Generalsekreteraren har ordet

Icke-våldet och vår organisering – funkar det?

Forskning visar att ickevåldsliga uppror blivit mindre framgångsrika och att regimer blivit mer effektiva på att stoppa protester, som i tex Myanmar, Hongkong och i Belarus. Vad betyder det här för oss som ickevåldsrörelse?

Vi vill använda ickevåld för att vara aktiva förändringsaktörer och bidra till fred och rättvisa utan att använda våld, hat, hot eller förtryck. Samtidigt möjliggör det för oss att göra motstånd och verka som en kraft som konstruktivt bidrar till den värld vi vill se – här hemma och i världen. När jag läser om medlemmars långa engagemang i detta nummer ställer jag mig frågan om vi idag behöver öka våra ambitioner och reflektera över hur kreativa vi är i vår ickevåldsliga kamp för t. ex kärnvapenförbud eller för klimatet? Hur hållbara är vi i vår strävan och vad har vi för tidsperspektiv?

FORSKNING VISAR ATT en av orsakerna till att ickevåldsliga uppror blivit mindre effektiva kan vara att organiseringen sker mindre strukturerat och numer främst i form av nätverk, samt att den främsta ickevåldsmetoden som används är demonstrationer.

Att engagera sig i en förening är inget som står högt på dagordningen hos många av dagens aktivister – men strukturer har visat sig vara viktiga, då det ger en möjlighet att representera en rörelse och föra dialog och samtal med parter i en process.

Jag låter mig inspireras av er medlemmar och ert engagemang. Framtiden verkar ge en tydlig uppmaning till oss som rörelse: att vi aktivt ska utveckla en djupare kunskap om ickevåldets möjligheter och metoder.

Bidra med din aktivism eller genom att bli månads-givare – vi behöver både och!

Med önskan om god läsning.

Lotta Sjöström Becker
Generalsekreterare
för Kristna Fredsrörelsen

Foto: SweeFOR Colombia

Die in under protesterna i Colombia maj 2021.

Foto: SweeFOR Colombia

Ung demonstrant i Chocó maj 2021.

Colombias unga leder protesterna

Sedan slutet av april och en bit in i juni har det pågått landsomfattande protester i Colombia.

Över 40 procent av colombianerna levde i fattigdom 2020. Protesterna är det folkliga svaret på utannonserade höjda skatter som ytterligare skulle förvärpa livsvillkoren för många i det av covid-19 och våld hårt drabbade Colombia. Protesterna har bemötts med ett brutalt polisvåld. Olika källor gör gällande att mellan 50 och 70 demonstranter har blivit dödade, huvuddelen av dem ungdomar, några så unga som 14 och 15 år.

KRISTNA FREDSRÖRELSEN följer demonstrationerna genom internationell observation i Bogotá och i Chocó-regionen. Tillsammans med bland annat Colombiagruppen har vi uppmanat den svenska regeringen att fördöma ingripandena i Colombia. Demonstrationerna har bland annat lyckats sätta stopp för Colombias planerade in-

köp av nya stridsflygplan. Kristna Fredsrörelsen anser att Sveriges regering bör, med hänvisning till demokratikriteriet som antogs 2018, sluta stödja SAABs påtryckningar för att sälja Jas Gripen till Colombia, också i framtiden.

I ÅR FYLLER fredsavtalet mellan den colombianska regeringen och Farc-gerillan fem år. Trots det uppger officiella siffror att 282 sociala ledare mördats sedan dess. Särskilt allvarligt är läget längs Stillahavskusten och i nordöstra Colombia. En av de organisationer som Kristna Fredsrörelsen medföljer är Cocomacia. Jeison Palacios Robledo är medlem i Cocomacias ungdomsavdelning:

– 78 procent av folket i Chocó sa ja till fred. Det fanns ett hopp om att det skulle öppnas nya livsmöjligheter och att vi skulle kunna leva i fred. Här är de flesta som deltar i demokratiska val under 30 år. Vi unga på landsbygden opini-
onsbildade och satte vårt hopp till

de överenskommelser i fredsavtalet som handlade om utbildning och hälsa. Vi föresatte oss att förändra landsbygden, men nu är stämningen sådan att unga känner att dessa skolor inte kommer att byggas. De är förtvivlade, för de har förlorat sin framtidsstro. Unga blir inte ens inbjudna att delta i de demokratiska processerna, berättar han.

OCKSÅ JUSTAPAZ HAR mobiliserat under protesterna. De har erbjudit stöd till samlingspunkter där unga i Cali och Bogotá träffas. Dessutom anordnade de i maj ett seminarium där protesterna analyserades. En av paneldeltagarna i seminariet, ickevåldsaktivisten Santiago Manrique, uttryckte sig såhär:

– Ända sen vi föddes har vi levt i ett land i krig, vi har aldrig haft fred. Därför har vi tvingats gå ut och manifesteras. Det har vi gjort tillsammans, i kollektiva, konstnärliga, sociala och politiska aktioner.

Nathaly Salas

En ny rörelse intar världen med storm

Den globala klimatrörelsen Extinction Rebellion (XR) har tagit världen med storm genom villkorslös retorik och ofta spektakulära protestmetoder. 2020 tilldelades rörelsens svenska gren Martin Luther King-priset för att "visa prov på en mångfald av ickevåldsmetoder" och "inspirera till brett engagemang samt vara en god förebild för gemenskapens styrka över individualismen".

Men vad hände sen?

Fantasifulla, dramatiska och konstnärliga uttryck har gjort det svårt för många att blunda för innehållet i deras budskap. Den kreativa civila olydnaden, som XR menar är konsekvent fredlig, är i vissas ögon extrem och flera aktivister har mött rättsliga påföljder efter protestaktioner.

EXTINCTION REBELLION Sverige omfattas idag av 19 så kallade uppror som knyter ihop den globala klimatproblematiken med lokala motsättningar. "Skogsupproret", till exempel, samlar samiska och icke-samiska aktivister och belyser problematiken i skogsavverkning, ojämlika ägarstrukturer och den koloniala historien i Sápmi som vävs samman med markrättigheter och utnyttjande av naturresurser.

Rörelsens aktioner har tagit sig in i den offentliga debatten samt i folks liv och vardag. Hungerstrejkande och fastlimmade aktivister utanför riksdagen, aktioner mot banker med fossila investeringar

Red Rebels Göteborg.

och oljebolaget Preems huvudkontor är bara några exempel på hur den breda klimatproblematiken bemötts. Vissa civila olydnadsaktioner har lett till brottsmisstanke och åtal, ofta med hänvisning till störande av den allmänna ordningen och ohörsamhet mot ordningsmakten. I dagsläget är ett 80-tal aktivister åtalade. Karin Elmgren, en av aktivisterna som åtalades efter en symbolisk nedstängning av regeringspartiernas högkvarter i Stockholm i november 2020 sa följande apropå rättsföljderna:

"Det är inte vi som borde stå åtalade här. Det är de politiker som haft makten de senaste trettio åren, som har haft all forskning och alla fakta på bordet om klimatkatastrofen och underlåtit att agera för att undvika den."

XR kräver att Sveriges regering talar klarspråk om klimatkrisen och att klimatnödläge utlyses.

Organisationen kräver omedelbar handling för att bromsa förlusten av arter och att Sveriges klimatutsläpp ska minska till netto-noll år 2025. Upprorets tredje övergripande krav, är att ett medborgarråd inrättas för att vägleda regering och riksdag för att uppnå klimaträttvisa och ekologisk hållbarhet.

FRÅN STAD TILL landsbygd lyfter Extinction rebellions aktivister fram hur våra ohållbara levnads- och produktionssätt får direkta konsekvenser i det lokala och det globala. Bilder av fastkedjade aktivister vid skogsavverkningsmaskiner och cyklande massor gör att prisjuryns motivering ligger nära till hands än idag:

"Genom kreativ civil olydnad och välplanerade aktioner visar de att vi måste sluta släcka bränder och istället ändra våra klimatfarliga system".

Julius Copcutt

● Pionjären Elin Wägner

Rösten från 40-talet vi borde lyssnat på

Elin Wagners röst är lika aktuell nu som då hon levde med sina frågor om jordens resurser och fred. Det uppmärksammas bland annat i två aktuella böcker.

”Nu återstår hoppet att vapnen skola läggas ner medan jorden ännu har så mycket osårad hud kvar att den kan leva och läka sina sår. Och att de överlevande skola inse att de, drivna av samma nöd, måste gemensamt sluta fred med jorden.”

Så avslutas boken *Fred med jorden* som Elin Wägner skrev tillsammans med Elisabeth Tamm mitt under brinnande världskrig. Båda hörde till kretsen kring den kvinnliga medborgarskolan på Fogelstad, kända för sin feminism och sin fredsvision. Elin Wägner var journalist och författare, Elisabeth Tamm godsägare och tidigare riksdagsledamot. I *Fred med jorden* som publiceras 1940 knyter de feminismen och fredsarbetet till frågor om jordbruk, skogsbruk och vattenhushållning. Det är minst sagt ett pionjärarbete.

I BOKEN IDENTIFIERAS erövringen av jord och naturresurser som bakomliggande drivkrafter för världskrigen och kolonialismen. Wägner och Tamm vill se en internationell lösning av jordfrågan. ”Ett nytt Nationernas förbund måste för att lösa sin uppgift vara en sammanslutning av folk som förbundit sig att inte mera plund-

Elin Wägner i vårbruket.

ra, misshandla och utsuga jorden, deras gemensamma hem.”

ELIN WÄGNER FÅR råg i ryggen av sin gudstro. Hon hittar sitt andliga hem i Kväkarsamfundet, Vännernas samfund, där hon finner näring till sin radikalpacifism, jämlikhetskrav och miljöengagemang. Hon ser kristendomen som sant radikal och som ett sätt att förändra världen, samtidigt som gudsrelationen också innebär ett stöd i motgångar.

MED BOKEN *Väckarklocka*, som publiceras 1941 utvecklar hon tankarna från *Fred med Jorden*. Där jämför hon utarmningen av svensk landsbygd med kolonialism. Hon förutser det extrema resursslöseri som industrialisering-

en skulle föda. Hon vill väcka det moderna samhällsbygget till att värna handens kunskap, kvinnors kunskap, kunskapen om samspelet med naturen – både för natur och för människors skull. Växelbruk är för jorden vad omväxling är för människor – en förutsättning för att inte utarmas. Men tidens melodi var att lämna småbruk och fattigdom för folkhem och hygien. *Väckarklocka* möttes med oförstående.

IDAG SER VI Wagners profetior besannas allt mer – samtidigt som tiden för hållbara förändringar rinner ut. Frågan om rätten att bruka jorden och behovet av rättvis fördelning av naturresurser är drivande i flertalet väpnade konflikter. De hotade människorättsförfattare Kristna Fredsrörelsen medföljer i Latinamerika är i hög grad miljöförsvare – de står upp för de ekosystem de är beroende av och som hotas av palmoljeplantager, gruvdrift och vattenkraftsdammar.

Under Kristna Fredsrörelsens 100-årsfirande på Sigtunastiftelsen 2019 predikade Padre Marcelo från Mexiko kring vikten av att uppnå fred med jorden. Det är lätt att önska att Elin Wagners väckarklocka hörts av fler på 40-talet! Nu är det hög tid att lyssna och agera.

Kristina Hellqvist
Programsekreterare
Fredstjänstprogrammet

● AKTUELLT

Den besvärliga
Elin Wägner – bio-
grafi av Ulrika
Knutsson (His-
toriska Media
Förlag, 2020)

Europa, ständigt
detta Europa
– Elin Wagners
förlorade kärlek
av Per Wirtén
(Albert Bonniers
Förlag, 2020)

Livslång kärlek för fred

Fyra visioner om fred och framtid

Vi befinner oss i en stormig tid. Mitt under pågående pandemi antog Kristna Fredsrörelsen en femårsplan som anger riktningen för de kommande verksamhetsåren. Fredsnytt har pratat framtid med fyra medlemmar som livet igenom haft freden som mål och ledstjärna.

Militariseringen är åter på frammarsch. Den nedåtgående trend som karaktäriserar kärnvapenarsenalerna sedan slutet av det kalla kriget är bruten. Det väpnade våldet i Sverige har ökat. Samtidigt blir klimatförändringarna alltmer påtagliga. I ett sådant läge är perspektiv oumbärligt. Bernt Jonsson, Karin Wiborn, Margareta Ingelstam och Ewert Bengtsson har ägnat sina liv åt fredsarbete. Vilka väsentliga vägval ser de att rörelsen har framför sig?

För Bernt Jonsson har tonvikten i fredsengagemanget legat på det intellektuella och det kulturella. Som journalist på Aftonbladets kulturredaktion kunde han argumentera för saken. På TV2

kunde han inte det men däremot lyfta frågorna, som i filmen *Skjut i Jesu namn!* (1973) och i konstprogram.

– Vi måste bygga paradigmen. Vägra anpassa våra värderingar till det realpolitiska resonemanget som pekar mot det militära. Det gäller att ifrågasätta och lyfta fram framsteg och resonemang som kan förändra. Idag står det konstruktiva fredsarbetet i fokus inom Kristna fredsrörelsen, samtidigt som fredsfrågan har fördjupats och blivit mer komplex. Peka på de nya möjligheterna! Visa att det finns en ny realism som är riktigare. Kristna fredsrörelsen kommer aldrig att bli en massrörelse. Vi spelar en viktig roll inom kyrkorna som jäst i

deggen för att driva frågor om fred och rättvisa. Jag har ett framtidshopp som är förstärkt av min tro och som jag burit hela livet. Det konstnärliga perspektivet har intresserat mig också, till exempel hos sådana konstnärer som Bertil Engler och Åke Hodell. Möjligen kan en säga att konsten erbjuder ett sätt att uppfatta verkligheten som påminner om tro. Som konstnär är en inte bara rationell, utan det finns andra sidor av ens personlighet som måste uttryckas. Man måste välja mellan att följa lagar eller den inre moraliska kompassen. Ibland krockar det och i bästa fall harmonierar det. Man får följa den inre kompassen och sedan ta konsekvenserna.

Bernt Jonsson, tidigare journalist på Aftonbladets kulturredaktion

Ewert Bengtsson, professor emeritus i datoriserad bildanalys.

➔ Ett liknande om än inte lika drastiskt spår är Karin Wiborn, biträdande kyrkoledare i Equmeniakyrkan, inne på:

– Jag har blivit något ”argare” med åren. Fred var nog lika med ”vänlig” när jag var yngre, idag tänker jag annorlunda. Att verka för fred är att inte vara rädd för konflikter. Fredsfrågorna har en stor plats i samhällsdebatten på ett underliggande vis. Den ökade brottsligheten, gängkriminalitet och oro i förorterna är högt uppe på den politiska och mediala agendan. Det är svårt att vända på synsättet, men där är fredsfrågor högaktuella i vårt samhälle idag. Jag skulle önska av mig själv att ta bättre plats i den debatten utifrån ett annat perspektiv. Varför ser vi de tendenser vi ser? Hur kommer vi åt själva problemen? Vi behöver titta på hur vi skapar ett inkluderande och jämlikt samhälle där jag föreställer mig att ickevåldsmetoder, civildurageutbildning, människosynsfrågor hjälper oss att börja i

Strejk är en form av ickevåld: icke-samarbete: en av de mest grundläggande motståndsmetoderna.” *Margareta Ingelstam*

en annan ände. Under pandemin ser jag två tendenser; dels ökad isolering, dels längtan efter ”vi”, samhörighet. En brännande fråga är hur vi formar demokratier i framtiden och vad vi menar att demokrati är. Viktigast inför framtiden är att ge barn och unga verktyg för fred. Tänk om värnplikten värnade ickevåld och fred helt utan vapen i syfte att stärka civildurage och demokratiska värden?

FRÅGAN KUNDE INTE ställts lägligare. I juni 2021 marknadsförs den återinförda värnplikten som ett grönt sabbatsår på Stockholms tunnelbanetåg. En på flera plan vilseledande reklam. Rapporten *Frikortet* från Svenska Freds visar bland annat att försvarets utsläpp för inrikes transporter motsvarar en tredjedel av

det svenska inrikesflyget. Klimatfrågan är viktig för världens unga, något som Försvarsmakten är väl medveten om. Margareta Ingelstam, tidigare generalsekreterare och ordförande och 2008 års mottagare av Martin Luther King-priset, pekar på ickevåldets möjligheter i kampen mot våldet mot klimat och miljö.

– 79 procent av ungdomarna i Sverige och 70 procent av de unga i världen ser klimatförändringarna som en akut kris, enligt en global opinionsmätning som gjorts av bland annat UNDP. Många mår psykiskt dåligt. Det är inte så svårt att förstå – det är ju de barn och unga som lever nu som ska leva och överleva i framtiden. Greta Thunberg inledde en SKOLSTREJK FÖR KLIMATET 2018. Strejk och icke-samarbete är de mest

Foto: Nadja Hallström

Karin Wiborn, biträdande kyrkoledare i Equmeniakyrkan.

Foto: Lars Ingelstam

Margareta Ingelstam, fick Martin Luther King-priset 2008.

Att verka för fred är att inte vara rädd för konflikter.”

Karin Wiborn

grundläggande motståndsmetoderna. Ledord i de stora ickevåldsrörelserna har varit People Power, soul-force och Satyagraha, enligt Mahatma Gandhi den kraft som är född av sanning och kärlek. Greta hade inspirerats av Rosa Parks och medborgarrättsrörelsens bussbojkott i Montgomery. Kunde någon föreställa sig att det skulle leda till skolstrejker med hundratusentals ungdomar och demonstrationer med miljoner över hela världen? Men ickevåldets strategi är inte bara motstånd. Gandhi framhåller vikten av ”det konstruktiva programmet”, att bygga alternativ som stämmer med människors bästa längtan och visioner: i stället för värnplikt en tjänstgöring för fred- och hållbar utveckling, i stället för våldskulturen en freds- och ickevåldskultur på alla

nivåer. Vi behöver fråga oss: Vilken ”empowerment” är nödvändig för att också vi – tillsammans med andra – ska kunna ta

oss över klyftan mellan det vi gör och det vi är kapabla att göra?

För Ewert Bengtsson, professor emeritus i datoriserad bildanalys, är frågan om det varande och det möjliga såväl andlig som påtagligt konkret. Som svensk pionjär inom fältet Peacetechn har hans bidrag till fredsarbetet bland annat omfattat ett datoriserat bokföringsprogram som under 70- och 80-talet användes av Kristna Fredsrörelsen och andra organisationer. Han var också med och skapade kommunikationsplattformen Fredsnätet.

– För mig finns det tre viktiga frågor som vår sfär måste förhålla sig till: kärnvapen, klimatfrågan och vapen med artificiell intelligens. Ny teknik driver på kärnvapenupprustningen, Ryssland och USA avvecklar sina kärnvapenavtal och

börjar rusta upp igen. Vi behöver åter samlas kring det. Klimatfrågan är nära kopplad till fred och rättvisa: kommer Europa att sluta sig i sig själv och strunta i andra eller agera solidariskt om vi inte lyckas bromsa uppvärmningen? Inom AI-tekniken utvecklas drönare och robotar som kan få militära uppgifter som de löser själva. Jag tror att många underskattar den här utvecklingens förödande potential. Svenska Freds har på sistone tagit upp frågan och det är glädjande.

Folkrörelserna är i gungning. Engagemanget har flyttat ut på sociala medier och människor är inte lika aktiva i att bilda föreningar och bedriva föreningsdemokrati. Samtidigt är Internet ett fantastiskt verktyg för att bedriva globalt fredsarbete. Också AR, Augmented Reality, kan få otroliga genomslag. Vad skulle hända om kreativa folkrörelsepersoner skulle ta sig an den sortens verktyg, med ett innehåll som lyfter våra frågor?

Nathaly Salas

Kristna Fredsrörelsens årsmöte 2021. Elisabeth Nobuoka Nordin.

Sara Lindblom, Anna Wikman och Klas Corbelius på årsmötet.

Foto: Nathaly Salas, Kristna Fredsrörelsen

Engagemang, samarbete och förändring

För andra året i rad genomfördes Kristna Fredsrörelsens årsmöte digitalt. Medlemmar från hela landet deltog. Årsmötet inleddes med sång och avslutades med sång och dans. I god demokratisk ordning enades årsmötet om att anta en femårsplan med ledorden Engagemang, samarbete och förändring.

Med målsättningen att genomföra ”ett konstruktivt och transformativt arbete där vi förverkligar den

ickevåldsliga framtid vi vill se här och nu” enades Kristna Fredsrörelsens medlemmar om att gemensamt verka för att synliggöra kopplingen mellan konflikthantering och miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet. Vi ska också verka för att lyfta fram positiva exempel och kreativa lösningar. Vi vill att fler ska få delta i beslutsprocesser och samverkar med andra fredsrörelser och aktivister som verkar för rättvisa och

förebyggande av våldsam konflikt. Dialog, medmänsklighet och samverkan är nycklar till ett mer fredligt och inkluderande samhälle. Under de kommande åren ska vi Folkbilda för fred, så att fler får redskap och kunskap att agera ickevåldsligt – i relationen med sig själva och andra. Vi kommer också att uppmana beslutsfattare att inkludera ickevåldsperspektivet i sina politiska visioner och beslut. ●

Tre ordinarie styrelsemedlemmar valdes in

● ● ● **ELIN LUNDELL** är folkhögskolelärare på Botkyrka folkhögskola. Hon gjorde praktik på Kristna Fredsrörelsens kansli höstterminen 2014 och var sedan anställd under två år – som projektledare för utbildningen ”Kreativ aktivism och ickevåld” och sedan som personaladministratör inom fredstjänstprogrammet. Hon gick ickevåldstränerutbildningen 2017 och är en del av den kreativa aktivismgrupp som träffas med jämna mellanrum.

Elin Lundell

FREDRIKA GÅRDFELDT är präst vid Katarina församling, Svenska kyrkan. Hon brinner för fredsteologi, nedrustning och människovärdet. Som präst och kristen känns ett medlemskap i Kristna Fredsrörelsen fullständigt självklart och hon hoppas och tror att fredsarbetet än mer kan lyftas i konkret församlingsarbete.

SOFIA NORDENMARK har arbetat med mänskliga rättigheter i Latinamerika under en stor del av sitt

Fredrika Gårdfeldt

Sofia Nordenmark

yrkesliv och har bott i Colombia, Guatemala och Peru.

Nu arbetar hon som tematisk rådgivare för civilsamhälle och partnerskap på Rädda barnen.

Foto: Nathaly Salas, Kristna Freds

FAKTA

Bor: Nacka, Stockholm.

Ålder: 38 år.

Arbete: Präst i Katarina Församling i Stockholm.

Engagemang: Styrelsemedlem i svenska OSSE-nätverket.

/// Fredrika Gårdfeldt

Fredsarbete i kyrkans namn

Den 19 januari i år tog Fredrika Gårdfeldt och Jalal Darir emot Martin Luther Kingpriset 2021, som representanter för projektet Goda grannar. Och i mars blev prästen Fredrika invald i Kristna Fredsrörelsens styrelse. Hennes engagemang går långt tillbaka i tiden, fast förankrat i tron på en Gud som är kärlek.

Dop, vigsel, begravning, själavård, gudstjänstfirande, andakter. Som präst vid Katarina församling kretsar det dagliga arbetet kring att delta i och leda de gudstjänster som omsluter församlingsmedlemmarnas vardag och centrala livstilldragelser. Också religionssamarbetet ingår i arbetsuppgifterna.

– Jag fick bli projektledare för Goda Grannar relativt sent i processen. Det är ett team-work som byggts upp av oerhört många och kompetenta kollegor och volontärkrafter. Jag känner djup tacksamhet över att ha knutit vänskapsband med vännerna i Stockholms

moské och biståndsorganisationen Islamic Relief. Vi har samma Gud och är systrar och bröder med varandra, jag hoppas innerligt att detta kan inspirera andra att arbeta på liknande vis. Det görs väldigt mycket bra inom den interreligiösa praktiken för fred runt om i vårt land och i världen. Jag är stolt att vara del av rörelsen! Till hösten planerar vi att öppna upp babyrytmik i Allhelgonakyrkan. Denna lilla grupp kommer att heta Smågrannarna.

GENOM FÖNSTRET I det arbetsrum som hon delar med en prästkollega skymtar de vackra träden som växer utanför. Det står två fåtöljer i ett litet samtalshörn i rummet. Hon vet aldrig vem som sitter där när hon kommer till arbetet.

– Det är en mycket spännande miljö och jag träffar alla sorters människor, vilket är ett stort privilegium. Jag har fantastiska kollegor som jag verkligen ser upp till och lär mig massor av varje dag. Jag

”Jag hoppas och tror att fredsarbetet än mer kan lyftas i konkret församlingsarbete.”

tackar Gud för att jag fick bli präst och hoppas och tror att mina erfarenheter också ska bli till glädje för Kristna Fredsrörelsen!

PRÄSTKALLET HÄRSTAMMAR från när hon som fyraåring deltog i Kyrkans barntimmar i Johannobergs församling i Göteborg.

– Mamma och pappa har berättat att jag kom hem och sa att jag ville bli ”pjäst” när jag blev stor. Jag har aldrig ångrat detta livsval även om jag också hade kunnat tänka mig andra yrken. Jag älskar till exempel att måla, sjunga, skriva och spela tennis. Jag tycker också väldigt mycket om hundar och att odla blommor. Jag tror att det var på grund av Guds dröm om fred i världen som Gud blev människa genom Jesus Kristus. Att visa oss vägen mot freden, att den börjar inom oss, i våra hjärtan och i en nära relation med Gud själv. Slutligen vill jag citera änglarna som sjöng den natt då Jesus föddes: ”Åra vare Gud i höjden och fred på jorden!” ●

Foto: SweFOR Colombia

Medföljning längs floden Atrato och dess bifloder. Enligt Front Line Defenders mördades förra året minst 230 miljö- och landrättighetsförsvarare på den amerikanska kontinenten.

● Klimat- och miljö rättvisa

Konflikt, makt, rättvisa – och miljö

Rörelsen för klimat- och miljö rättvisa har sedan 2010-talet vunnit mark och är ett perspektiv som kopplar samman frågor om konflikt, makt och rättvisa till miljöfrågor.

Fokus ligger på vilka som genererar miljöproblem och vilka som blir drabbade av dem. Klass, etnicitet, kön och hudfärg är diskrimineringsgrunder som bidrar till det demokratiska underskott som råder när beslut om miljö fattas.

Miljöförstörelse drabbar människor olika och har en polariserande effekt på samhällen. Skev resursfördelning och konflikter kring landrättigheter är viktiga aspekter när våldsspiraler tilltar. Det ser vi exempel på dagligen i Kristna Fredsrörelsens arbete i Latinamerika. Det är också närvarande i konflikten om den planerade gruvan i Gállok utanför Jokkmokk. Miljö rättvisa är ett perspektiv som skär över landsgränser, som inte enkelt kan adresseras genom ett Nord- och Syd-perspektiv. Jonas Ebbesson, professor i miljö rätt vid

● FAKTA

Bakgrund

Miljö rättviseperspektivet har sina rötter i 1960-talets medborgarrättsrörelse i USA och betonar vikten av inkludering i beslutsprocesser och beslut som påverkar jorden vi delar.

Stockholms universitets juridiska institution exemplifierar det med Indiens medelklass, som lever på samma nivå som Europas och motsvarar flera europeiska länders befolkning tillsammans. ”Om klimatförhandlingarna bara ser till landets totala tillförsel av växthusgaser i förhållande till befolkningens storlek kan Indiens medelklass komma undan internationella krav utan att ens behöva anstränga sig för att jämna ut landets interna snedfördelningar.” (Eurozine 2009-12-16).

TVÅ EXEMPEL PÅ konflikter där miljö rättviseperspektivet framträder tydligt är situationen i nordvästra Colombia och i mikroregionen Ixquisis i Guatemala.

Nordvästra Colombia har sedan millenieskiftet drabbats av en våldsvåg som bland annat utlöstes av de ekonomiska intressen som riktade sin uppmärksamhet mot utvinningen av mineraler och storskaligt bruk av palmolja. Det ledde till en upptrappning av paramilitär närvaro, tvångsförsäljningar av mark, massakrer,

instängningar och tvångsfördrivningar. I april 2021, några veckor innan de demonstrationerna i Colombia, genomförde Kristna fredsrörelsens en medföljning av det katolska stiftet i Quibdó. Under resan, som gick utmed floden Atrato, kunde vi bevitna hur människorna lever i fattigdom och rättslöshet. 21 tvångsfördrivningar ägde rum under 2020 och fyra har ägt rum redan i år.

MIKROREGIONEN Ixquisis ligger i norra Guatemala, precis vid gränsen till Mexiko. Regionen är isolerad från resten av landet. Trots att majoriteten av mikroregionens invånare, som tillhör urfolket Maja Chuj, röstade nej till exploatering av naturresurser, så försöker företag idag att installera tre stora vattenkraftverk i regionen. Maria Hernández, från den fredliga motståndsrörelsen i Ixquisis: ”Dessa projekt är inte initierade för vår utveckling, även om företagen säger att det är så. (...) Tvärtom förstör projekten naturresurserna och försämrar marken som följd av föroreningarna de innebär.” ●

● Mexiko

Återvandring utan rättvisa

Antalet personer som fördrivs från sina hem och tillhörande marker, på grund av våld, är stort i Mexiko.

I december 2019 uppgick siffrorna till nästan 350 000 personer. I Chiapas fick ett fall av tvångsflyttning ett lyckligt slut i slutet av maj. Kristna Fredsrörelsen var närvarande när sex familjer som varit ifrån sina hem i ett år och nio månader slutligen kunde återvända. Familjerna är glada över att få återvända till sina marker, anser, de att rättvisa inte har nåtts.

FAMILJERNAS HEKMMUN Chenalhó, Chiapas, har det sedan 45 år pågått en jordbrukskonflikt som orsakat totalt 5 266 tvångsflyttningar. 2019 tvingades flera familjer tillhörande den kristna ickevåldsorganisationen Las Abejas de Acteal fly när de attackerades i sin hem. Detta skedde trots att lokala myndigheter varnats om riskbilden för familjerna. En av medlemmarna beskriver att de länge känt sig förföljda: "Vår organisation och de av oss som deltar i kampen har alltid förföljts eftersom regeringen inte håller med om vår kamp och det vi fördömer."

Las Abejas de Acteal har dömt ut många av de projekt som regeringen vill införa i de lokala samhällena, de anser att projekten splittrar samfunden. Bland annat gäller det frågan om anläggningen av dammar och

vattenkraftverk. En del av befolkningen stödjer byggena. Andra, bland dem Las Abejas de Acteal, har protesterat mot hur djurlivet och växtlivet i bergen samt vattenkällorna blir förstörda, vilket också hotar befolkningens hälsa. Dessutom har Mexikos president Andrés Manuel López Obrador tagit initiativ till en reform av som bland annat innebär att staten inte längre behöver tillfråga civilbefolkningen. Istället kan urfolk tvingas sälja sin mark för billigt ifall gas, kol, olja eller mineraler hittas på deras mark.

UNDER TIDEN SOM familjerna varit fördrivna har de levt trångt och med svårigheter att försörja sig, då de inte har haft tillgång de marker som de försörjer sig på.

En återvandring var planerad redan den 28 april i år. Men strax innan återvandringen skulle påbörjas meddelade de lokala myndigheterna att familjerna inte skulle tillåtas återvända till sina hem, utan som närmast till en närliggande kyrka. De blev även varnade om att en anmälan om brott mot mänskliga rättigheter skulle ses som en provokation och helt stänga möjligheten för dem att få återvända till sina hem. Myndigheterna såg med ogillande att återvandringen skulle ske med närvaro av internationell medföljning och press, samt att det skulle spelas traditionell tzozil-musik. Återvandringssöket avstyrades av säkerhetsskäl.

Under de 21 månader som fa-

Foto: Swee Of Mexico

Las Abejas de Acteal 20 maj 2021.

”
Vi fick inte fullständig rättvisa, men vi kunde återvända till våra hem, för oss är det viktigt att återfå vår mark. – det som är vårt, vår värdighet.”

miljerna var tvångsflyttade har de inte fått någon hjälp av staten. De har också stött på motstånd från de lokala myndigheterna. Trots det lyckades de till slut komma fram till en överenskommelse om att få återta sina marker, bland annat krävde myndigheterna ersättning. Organisationens företrädare berättar: "Vi fick inte fullständig rättvisa, men vi kunde återvända till våra hem, för oss är det viktigt att återfå vår mark. – det som är vårt, vår värdighet."

Kristna Fredsrörelsens fredsobservatörer följde återvandringen på plats tillsammans med Frayba.

DEN MEXIKANSKA kommissionen till försvar för och främjande av mänskliga rättigheter betonar att tvångsflyttning allvarligt kränker flera civila, politiska, ekonomiska, sociala, kulturella och miljömässiga rättigheter. Utsattheten hos dem som förflyttas varar tills det uppnåtts en varaktig lösning: återkomst till hemmet eller integrering på en annan permanent plats.

Julia Nini
fredsobservatör i Mexiko

● Digital medföljning

Nya verktyg skapas för att öka skydd

Pandemin och medföljande restriktioner innebär, och innebär fortfarande, stora utmaningar för de som försvarar mänskliga rättigheter och miljö.

För att anpassa verksamheten till den nya verkligheten utvecklade Fredstjänstprogrammet under 2020 nya verktyg för att skapa skydd och handlingsutrymme åt människorättsförsvarare i Mexiko, Colombia och Guatemala.

Internationell medföljning är en ickevåldsmetod som vi genomför genom fyra olika verktyg; fysisk medföljning, påverkansarbete, workshops i skydd och säkerhet samt strategisk kommunikation. Den fysiska medföljningen blev under stora delar av 2020 omöjlig att genomföra på grund av gällande restriktioner.

Våra fredsobservatörer då ställde snabbt om och hittade kreativa sätt att utföra medföljning på digitala sätt.

Detta innebär både nya möjligheter och utmaningar. För att samla lärdomarna från denna tid har vi sammanställt en skrift om virtuell medföljning.

Digitala möten kan minska avstånd mellan människor och på så sätt stärka människorättsförsvarares makt att påverka beslutsfattare. Till exempel upplever de människorättsförsvarare som Kristna Fredsrörelsen medföljer att rättvisa uppnås i högre grad vid virtuella än vid fysiska rättegångar.

Fler slutsatser finner du i skriften *Digital medföljning – nya verktyg för ökat skydd, legitimitet och handlingsutrymme för människorättsförsvarare* på krf.se. ●

Skrift om Digital medföljning – nya verktyg för ökat skydd, legitimitet och handlingsutrymme för människorättsförsvarare.

Ansvarslöst att undanta Försvarsmakten miljöredovisning

●●● Kristna Fredsrörelsen har levererat ett yttrande över Naturvårdsverkets översyn av förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter, som bland annat föreslår att Försvarsmakten fortsatt ska kunna undantas vissa regler gällande miljöhänsyn och miljöredovisning.

Det vore ansvarslöst och ett bevis på sviktande medmännisklighet att tillåta Försvarsmakten att undantas krav på miljöhänsyn och miljöredovisning. Det är orimligt att fortsatt undanta en så stor aktör som Försvarsmakten från den styrning och de redovisningskrav som gäller för samtliga andra större myndigheter i Sverige. Dessutom är det av stor vikt att det säkerställs att just Försvarsmakten, med uppdrag att främja Sveriges säkerhet, inte bidrar till de säkerhetsrisker som klimatförändringarna innebär för Sverige och världen.

Folkbildning för fred – från våldsnorm till fredsnorm

●●● Hösten 2021 träffas vi i en webinarier serie för dig som vill lära dig mer om hur vi kan använda ickevåld för att förändra ojämlika strukturer i samhället. Inga förkunskaper krävs och du kan välja hur många tillfällen du vill vara med på. Serien anordnas tillsammans med studieförbundet Bilda.

Foto: Kristna Fredsrörelsen

Kreativ aktivism i praktiken: "Du vågar säga ifrån."

13 OKTOBER. Vad är ickevåld och hur kan vi använda det för att bekämpa våld och orättvisor?

Icke våldets historia, filosofi och strategier för att uppnå ett samhälle utan våld och orättvisor.

27 OKTOBER. Hur förändrar vi världen genom praktiskt ickevåld?

Vardagsmotstånd genom ingripande mot direkt våld och hur vi kan jobba långsiktigt med att förändra ojämlika strukturer i samhället.

10 NOVEMBER. Hur ska vi orka förändra världen? – Hållbart engagemang

Om vikten av att känna till sina egna drivkrafter och motiv, att följa sina värderingar.

24 NOVEMBER. Hur lever vi som vi lär? – Icke våldskommunikation och dialog

Du kommer att lära känna konflikternas dynamik och få syn på vilken roll du vanligtvis tar i en konfliktsituation.

●●● **Krönika** Henrik Rosén

Vi får gräva där vi står

Kampen den går vidare, den har bara börjat! Ja, så brukade jag vara med och sjunga i min ungdom på 1980-talet och jag tänker ibland på att jag redan då var medlem i Kristna Fredsrörelsen. Förutom att sjunga kampsånger delade vi varm gemenskap när vi klistrade kuvert inför utskick i "Världshuset" i Uppsala.

SEDAN DESS HAR mycket hänt med fredsrörelsen i Sverige och världen – och med mig. Men en röd tråd har följt mig genom åren som teologistudent, Sydasienhandläggare och sedan i många olika uppdrag på Sveriges kristna råd: hur den ekumeniska rörelsen har envisats med att hålla samman engagemanget för fred, rättvisa och miljö.

Ett tydligt uttryck för detta var Kyrkornas Världsråds stora fredsmöte i Kingston 2011, där arbetet för "fred på jorden" också tydligt inkluderade ett arbete för "fred med jorden". Det ekumeniska fredsarbetet inom Sveriges kristna råd har präglats av detta tänkande. Genom SKR:s fredsarbetsgrupp och på andra sätt är Kristna fredsrörelsen en konstruktivt bidragande del i ett ekumeniskt fredsarbete med många olika kyrkor, samfund och ekumeniska organisationer.

Men det är lätt att känna både vanmakt och sorg över allt som går åt fel håll i dessa tider. Med en alltmer akut klimatkris och förstörda ekosystem blir det större påfrestningar på mänskligheten, ökade konflikter och ökande flyktingströmmar. Det är också sorgligt att så många nu sätter sin tilltro till militär upprustning och att vårt land ännu inte vågar ratificera FN:s konvention om förbud av kärnvapen. Det skulle behövas en helt annan säkerhetspolitik. Vi vet att även en "begränsad" användning av kärnvapen skulle kunna orsaka en nukleär vinter, en katastrof för hela vår jord.

ALLT DETTA HOTAR vårt hopp om fred. Men allt detta gör också att fredsarbetet blir allt viktigare. Våra erfarenheter av diplomati, konfliktlösning, preventiv närvaro, förebyggande insatser etcetera blir allt mer värdefulla. Och det är hoppfullt att vi är så många i freds- och den ekumeniska rörelsen idag som delar övertygelsen att engagemanget för fred och försoning nu mer än någonsin är nära kopplat till kampen för en hållbar värld med ett klimat i balans. Detta är något som vi alla på olika sätt trotsigt får hålla fast vid.

Vi behöver varandra. I ett alltmer individualistiskt sam-

Foto: Kristna Fredsrörelsen

hälle behöver vi fortsätta att vårda den gemenskapskultur som både folkrörelse och församlingar bär på. Tillsammans får vi ta steg för fredskultur och för samhällets omställning. Vi får gräva där vi står.

GENOM LOKALT ARBETE kan vi göra skillnad. För församlingsaktiva blir det naturligt att påverka våra lokala församlingar att ta steg för den nödvändiga omställningen, till exempel genom miljögrupper, Grön kyrka, Skapelsetid, Kyrkornas globala vecka och lokal samverkan för fredlig samexistens. Vi får uppmuntra varandra att vara profetiska röster och kreativt söka former för protester där civil olydnad och ickevåldsaktioner blir viktiga inslag. Här finns det mycket kunskap och erfarenheter som fredsrörelsen kan bidra med. Till exempel mobiliserar klimatrörelsen inför COP i Glasgow och jag hoppas att fredsrörelsen får känna en naturlig delaktighet, t ex genom engagemang i Pilgrim's Walk for Future.

Låt oss vandra tillsammans både bokstavligt och bildligt. Hopp kan skapas – ett hopp och en framtidstro som vi, unga såväl som gamla, behöver mer än någonsin. Kampen den går vidare, den har bara börjat! Tillsammans kan vi göra det, sida vid sida!

● **Lästips:** Kapiteln *Fred med skapelsen* i boken *Fred – detta vill kyrkorna i Sverige* i SKR:s skriftserie.

Henrik Rosén
Teologisk handläggare,
Sveriges kristna råd

B

FÖR EN HÅLLBAR VÄRLD

Att försvara miljö och klimat är en av de viktigaste uppgifterna vi har framför oss. Trots detta är det många gånger mycket riskfyllt att göra just detta.

Kristna Freds skapar skydd och handlingsutrymme för de som kämpar för människor och miljö, genom internationell medföljning. När du skänker en gåva till Kristna Freds möjliggör du att arbetet för en hållbar värld kan fortsätta.

Bankgiro: 900-0316 Swish: 123 900 03 16